

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendőek be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordanteza szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László, könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogelnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppel Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitási sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Pest, október 11. 1872.

A képviselőház mai ülésén, de most igazán, s nemcsak általánosságban, de részleteiben is, elfogadtatták a ház bizottsága által előterjesztett felirati javaslatot. A szavazás eredménye, a következő volt: Négyszázhatvanötigazolt képviselő közül „igen“-nel szavazott 185; „nem“-mel 101; távol volt 132. Elnök nem szavazott. A többség tehát 84.

A részletes vita megkezdésénél, Kozma Párthén terjesztett elő több nemzetiségi képviselő nevében egy módosítványt, melynek értelmében a feliratban meg lett volna említendő a nemzetiségi kérdés, s annak kapcsán az, hogy a nemzeti-ségről szóló törvény nem felel meg az ország népei közhajának. Ezen módosítvány azonban rövid vita után elvetetett.

A felirati vita végleges befejezése után Nikollits Sándornak és Majoros Istvánnak a vizkárosultak ügyében benyújtott határozati javaslatát vétettek tárgyalás alá. E javaslatok az adóexcepció megszüntetését s az inséggel küzdő népnek adandó munkát tárgyalják. A vita folyamán a pénzügy-miniszter is felszólalt, adatokkal bizonyítván be, hogy Torontálmegye adóhátráléka a körülmények által nem indokolható. Végül a pénzügyminiszter indítványát elhatározott, hogy az inséges vidékeknek az adóbehajtás körül tavaly adott engedmények a jövő évre is ki fognak terjesztetni.

A magyar delegatio tegnap esti ülésében bevégezte a közös pénzügyminiszteri budget tárgyalását; mai ülésében a zárszámadatokat és a külügyi budgetet fogja tárgyalni. A hadügyi budget tárgyalása alkalmával, mely valószínűleg szintén még e héten fog tárgyalás alá kerülni, mint képviselői körökben nagyon elterjedt hírként colportálják, Éber Nándor, Urmenyi Miksa s többek által bizalmatlansági szavazatot fog indítványoztatni azon eljárás miatt, melyet a közös hadügyminiszter a delegatio határozataival szemben követett. Ezen indítvány azonban, főleg a német delegatióban tegnap történtek után, alig számíthat elfogadásra.

A Deákörben ma este tanácskozás tartatik, melynek tárgya a szünidők meghatározása lesz. A felsőház a hozzá átküldött törvényjavaslatokat csak hétfőn fogja tárgyalni, s így a szünidők alkalmasint csak a jövő héten fognak kezdődhetni.

Pest, okt. 10.

(G.) A válaszfelirati vita a képviselőház mai ülésén befejeztetett. Befejeztetett várátlanul röviden, alig egy heti tartam után, melyet megrövidített azon körülmény is, hogy közben körülbelül tizenhárom törvényjavaslat tárgyalása törtenhetett meg.

Nem szándékunk még általános visszatekintést is vetni e vitára. Meglehetősen száraz, egyhangú, az utolsó két nap kivételével, unalmas is volt. Mint lidércnyomás nehezült a házra a viták praktikus eredményénelküliségének tudata s a baloldal, meg kell vallanunk — talán épen e körülmény érzetében dicséretre méltó tartózkodással viselte magát.

Lónyay, Sennyey és Tisza Kálmán beszédei, melyek egyszerűen a vita zárköveit képezték, emelték csak ki a ház hangulatát abból az ijesztő egyhangúságból, mely azt az utolsó napokban jellemezte.

Lónyay beszéde, olvasva, valódi szónoklati műremek. Hogy nem idézte elő azon hatást, melyet megérdemlett e beszéd a maga összességében, hogy csupán csak egyes fényesebb passzusai kellettek a Deákpárt körében

hangosabb helyeslést, az Lónyay szakadozott előadási modorában, szenvedélytelen hanghordozásában s azon körülményben találja indokolását, hogy a ház legnagyobb része rendszeren nem hallja meg szavait.

Hogy e körülményt a baloldal közlöneyei lehetőleg kizsákmányolják az ő rovására, hogy a külfatást jellemezvén, elföldni akarják úgyszólván a közönség előtt a beszéd tartalmát, mely a legfényesebb s legmegragadóbb apológiája a kormányelnök oly sokat gyanúsított eljárásának tetteinek, s mely egyszerűen sűjtő ezafolat a baloldal nagy népszerűségnek örvendő vádjaira nézve, az természetes, s a baloldal szempontjából igen könnyen megmagyarázható.

Az persze más kérdés, vajon az ily eljárás lovagias, őszinte, méltányos-e?

Sőt a baloldal közlöneyei még ennél is tovább mentek.

Ugy igyekeztek feltüntetni a közvetlenül utána beszélt Sennyeyt, mint ki beszédével megrendítette a miniszterelnök állását, ki szakadást idézve elő a párt kebelében, s arra tör, hogy ha épen kell, a baloldal segítségével is — megbuktassa Lónyayt, kiről nehéz megmondani, jobban fél-e tőle ellenzékünk, mint gyűlöli őt, de kiről az bizonyos, hogy azért gyűlöli őt, mert félnek tőle.

De nemcsak a balpárt organumai mentek ennyire, Tisza Kálmán egyenes felhívást, sőt tanácsot intézett végbeszédében a Deák-párthoz, hogy alakítson kebeléből más kormányt, melyet — talán — ő is kegyes lesz támogatni a reformkérdésekben. Simonyi Ernő pedig egyenesen felszólította a kormányelnököt, hogy lépjen vissza, mert ezzel tenné az országnak a legnagyobb szolgálatot.

Sajátságos állása ez a dolgoknak.

Az ellenzék egyik árnyalatának vezére, kinek politikáját az ország kétszer elítélte, s ki az utolsó választások alkalmával maga is beismerie, hogy pártját a nemzet akarata, számra nézve meggyengítette — mert hiszen Tisza nyíltan elismerte a választások törvényességét — azt kívánja, hogy a többség, melynek Tiszára eddig semmi szüksége nem volt, hogy azon többség, mely Tiszában s az ellenzékben találja fel országos hátramaradásunk egyik főbb okát, — eldobja önmagától miniszteriumát elnököstől együtt akkor, midőn ez ország-világ előtt bebizonyítja, hogy a baloldalnak az ország hitelének tönkretételére irányzott vádjai, légből kapott rágalmak, épen akkor, midőn a jobboldalnak az erkölcsi dadalok egyik legnemesibikét s legörvendetesebikét szerzé meg a baloldal ellen a parlamentben, — és csak azért, mert Tisza Kálmán urnak ez legforróbb vágyai, kívánságai közé tartozik!

Az ember elánnulni kénytelen, mire képesek még általában elismert eszes emberek is, ha egyéni gyűlölet vezérli lépteiket.

A szenvedély vak, az régi dolog; s hogy ily vak szenvedély vezetheti csak Tiszát a miniszterelnökkel szemben, arra példát szolgáltatott a tegnapi nap.

Az ellenzék taktikája eddig az volt, hogy gyanúsítsa a miniszterelnök eljárásának szep-lőtelenségét, hogy arra hárítsa min dazon vá-

dak alapos indokát, melyek az országban az utóbbi időben elterjedtek.

Arra számítottak, hogy ez lehetetlenné teszi Lónyayt saját pártja előtt is.

És csufol csalódtak.

A Léay ügyben a pénzügyminiszter oly választ adott, mely az ellenzéknek alkalmasint hosszú időre elvette kedvét hasonló rágalmak szövívője gyanánt szerepelni a magyar parlamentben.

Azokra az apró, czélzatos, félig elhallgatott, csak sejtetni engedett vádakra, melyeket Lónyay ellen az ellenzéki sajtó éveken keresztül terjesztett az országban, s melyeket Tisza Kálmán utolsó beszédében oly sértőleg hozott elő, a nemzet becsületének védője gyanánt tüntetvén fel magát — megfelelt nyíltan, nemesen, az egész ország előtt a párt hangos helyeslése közben, lerántván az álcát a czélzatosok hatásos fegyveréről, az ország miniszterelnöke.

Még ez sem volt elég, Tisza ekkor ismét új vádakkal állott elő. Azt mondá, hogy a közpénzek nem rendeltetésük czéljára fordítottak, s hogy e vádnak, mely ismét azok sorából való, melyek sokkal többet sejtetnek, sokkal többre utalnak, mint a mennyi szavakban mondatik, annál nagyobb súlyt adjon, hivatkozott az ország egyik legtiszteltőbb emberére, Csengery Antalra, ki szerinte választói előtt ugyanezt mondta volna.

És a mai ülésen felállt Csengery, hogy szemébe mondja Tiszának, a pártvezérnek, az egész parlament színe előtt, hogy az a mit ő reá hivatkozván akart bebizonyítani, egyszerűen — nem igaz! A baloldal pártvezérének, Tisza Kálmán urnak mondták meg a mai ülésen azon egyszerű himezetlen igazságot, „hogy ha a képviselő ur valamit máskor állítani akar, előbb járjan végére a dolognak, mert azt mondani, a mi a legvilágosabban ellenkezik azon igazsággal, melyről mindenki könnyen meggyőződést szerezhet magának, — az nem illik egy lelkiismeretes képviselőhöz, annál kevésbé egy pártvezérhez!

Tévedni emberi dolog; de rágalmazni, alaptalan vádakkal felzúdítani az ország közvéleményét, s megrontani a szándékosság — vagy annak hiánya a végeredményen nem változtat — az ország hitelét, az bűn; s a ki in flagranti tetten kapatik ily bűn elkövetésében, mint megtörtént ez ma Tisza Kálmán urnak, annak legkevésbé van joga „tanácsosai szolgálni“ bárcinek is.

A baloldal cselszövénye megbukott, és a Deákpárt ép úgy örül, hogy Sennyeyben erős és hatalmas vezérszónokot nyert, mint a hogy megnyugtatta érzi magát Lónyay állásának megszilárdulásán.

A parlamentarismus felőli fogalmak nagy zavarára mutat az, mit a baloldal közlöneyei Sennyey miniszterelnöki jelöltségének czélzatos híresztelésével insinualni akarnak.

Hangsúlyoztuk multkor cikkkünkben, hogy Sennyey ma a Deákpárt egyik vezérfőfia! Valamely pártiak vezérfőfia és az abból kikerült kormány közt pedig rivalitás rendes viszonyok közt nem állhat fen. Alkotmányos országban a párt határozza meg a kormány politikai irányát, s a kormány képviseli a párt

politikáját a végrehajtás terén. Addig tehát, míg a kettő közt összhangzat uralkodik, rivalitásról szó sem lehet, vagy ha van, ez alkotmányos kormányváltásra nem vezet. S főleg nagyon selejtes felfogásra mutat azon körülmény, ha valaki azt hiszi, hogy a szónoki képesség szerint mérlegelendő a miniszterelnöki állás szilárdsága.

De hiszen mit a baloldalnak Hekuba? Törődik is ő alkotmányos fogalmakkal, ha arról van szó, hogy egy gyűlölt, mert félelmes ellen veszett hírét kell költöni?

Csak hogy ily eljárás mindig megfoszulja magát s a baloldal meggyőződhetett róla, hogy ez reá nézve ez egyszer elég fájdalmasan történt.

A balközépi zürzavar legújabb stadiuma.

Szabadka okt. 10.

II.]

Kétségbevonhatlan az, mikép a Habsburgok jogára alatt, hál! Istennek! annyira vittük, hogy mint nemzet ma is élünk, sőt mint magyar állam az európai népek családjába folyagunk véve szövetségzetten Ausztriával, melynek fejedelme a mi fejedelmünk is. Mi kifogása lehet M.-nak ezen szövetség ellen? s miért gunyol minket osztrák magyar pártnak midőn az osztrák szövetséget maga sem taszítja el nyíltan magától?

M. ur alkalmasint tart Ausztriától ezért: „feladatunkul most is nemzeti önállóságunk megvédelmezését tűzi ki Ausztriának soha meg nem szűnő, habár időnkint visszatartózkodó, de újra meg újra előtérben álló tulajdonságai ellen.“

Hát ez, t. i. államönállóságunk nincsen-e inkább megvédve, biztosítva, körülírva most, mióta a kiegyezés által teljesen elkülönítettük országos gazdaságunkat, kormányunkat Ausztriától? mióta honvéd hadsereget neveltünk? mióta a közös hadsereg ellátása, hazánkban át s elhelyezése, külügyi dolgaink vezetése, képviseltetésünk s a béke és háboru kérdésében is döntő befolyásunk van lajthántuli szövetségeseinkkel egyaránt.

Bizonnyal igen; hanem M. ur a 800 ezernyi közös katonát nem tartja egyébre valóznak, mint a belbéke fentartására, miután — ugymond — hiányzik benne a szellem, melyet ő tán külön osztrák és magyarnak óhajtana?

A hazafias szellemet magunk is megővni óhajtjuk a közös hadseregben, de az egységet is, mely nélkül a két hadsereg esetleg egymás ellenségévé is fejlődhetnék. Mi elégedjünk meg azzal, hogy a külföld ellen Magyarország és Ausztria együttvéve tekintélyes hadsereget állíthat ki, melyet bár M. ur kicsinyel, a külföld respectál. A harci balesetek nincs miért elesügeszeszenek.

A külfölddel szemben büszkék lehetünk azon befolyásra, melyet külügyünk, a magyar gróf Andrássy a három császár találkozása alkalmából is kettős monarchiánk nevében érvényesített.

Ez is egy béke-biztosíték, mely ha valakinek, úgy a consolidálásnak indult magyar-osztrák monarchiának válik javára. A tekintély e fokára vajjon mi emelte államszövetségünket?

Talán a kiegyezést szüntelen ostromló balpárti manifestációk egész özöne!

Korántsem! Epen a kiegyezés eredménye. Ausztria és Magyarország rehabilitása óta foglalta el ismét az európai concertben a porosz és orosz mellett, az osztrák-magyar monarchia is nagyhatalmi rangját, s érezteti ennek súlyát, jelentőségét.

Nem becsüljük mi tul Andrássy gr. érdemeit; azonban, midőn a kiegyezés létrejött után azt hangsúlyozta, hogy a nemzetnek kívánalmait teljesítették, ez által nem azt értette, hogy a kiegyezés nemzeti önállásunk non plus ultráját, sőt abszolút boldogságunkat foglalja magában, mint ezt az ellenzék reá fogja, hanem: hogy a magyar nemzet 300 esztendő óta annyi önállással nem dicsekedhetett, mint a mióta a kiegyezés megkötöttet; ezt Andrássy bátran elmondhatta, mert ő a jelenről beszélt, a jövőt pedig ezzel nem anticipálta, még kevésbé compromittálta: mert Istennél a jövő, kinél a nemzet fejlődése, növekedése, hanyatlása, enyészete tudva van; de mai napság botor az, ki többet követel, mintsem ereje elbirja; botor az, ki nem látja be, miszerint ellenségünk, benn a hazában is van elég, talán a kellőnél is sokkal több.

Sajnos, de ezt ki kell mondanunk; századok mulasztásait, sebeit jelezniük kell, hiába palástolgatnók önámítás kedvéért!

Ne higyük, hogy a nemzetiségi bajok csupán a legutolsó század átkos szülöttei; meg voltak azok a nemzet ide lett telepedésével más alakban, csak hogy nem érlelődtek meg addig, míg a nemzetiségek életnyilvánulása, a kor szelleme által hirtelen érlelve, a latin nyelvnek a közkormányzatból való kiküszöbölése s egyéb politikai viszonyok behatása folytán felszínre jutott. Hiába tagadnók meg létezését, helyesebb jól szemügyre venni következményeit.

E következmények immár szemeink előtt is vannak, csak hogy a Tisza mentében vagy a kunok és hajduk közt ezekről alig akarnak tudni. Természetesen! Nekik mindig csak a magyar honvédség, magyar huszárság vitézségéről, győzelmségéről beszélnek, s azt hiszik ők — ezekkel a félvilágot legyőzhetik. Jöjjenek csak közbünk, kik vegyesen lakunk más nemzetiségekkel s hamar megtanulhatják, hogy nemcsak kívülről, de belülről is veszély fenyeget, s hogy ez nem is mai, de régi balőrökségünk, mely mindig gyöngítésére szolgált a nemzetnek.

E kérdés nem oldható meg karddal vagy is a honvédség és huszárság vitézségével, mert hiszen a nemzetiségekből is ujjonozozzuk vitézeinket — hanem bölcsesség és politikával.

A bölcsesség és politika pedig azt parancsolja, hogy többet észszel, mint fegyverrel.

Mi uton és módon érhetjük el tehát a jó sikert?

Talán a régi ausztriai rendszerrel, mely a német subordinatio s a császárhoz való hűségben lelte fel panaceáját?

Oh nem? a királyhoz való hűség s a magyar subordinatio sem hozna külön gyümölcsöket; hanem: ha hogy az illető vegyes nemzetiségeket megnyerjük — ez vezetne egyedül célhoz, de ehhez idő kell és pedig oly idő, melyet a magyar állam csak mint olyan képes érvényesíteni.

De hát érvényesíthetné-e ez azokat egymagára hagyva, ha mint M. ur kívánja — a jelen kiegyezést már is véglegesnek nem véve, azt első alkalommal felbontani igyekeznénk, a mikor aztán ismét amolyan gyászos másfél éves függetlenségnek nevezett élet-halálharczban magunk ellen zudítanak minden nemzetiséget benn, künn pedig a nagyhatalmak labdájává válhánk, milyen ma Szerbia vagy Oláhország, ha még mostohább sors nem várna reánk.

A magyar állam megszilárdításának célját csak is Ausztriával szoros szövetségben vele egyetértőleg s Európa jóakarásával érhetjük el. Ezek ellenére, az ideiglenesen kivándorolt korai függetlenségünk árát tén a nemzet életével fizetnők meg, nézzünk csak északra a szomszédba.

Mi ezt nem akarjuk kockáztatni, s im ezért nevez bennünket Moesary ur osztrákpártnak.

Minek nevezzük akkor mi őt és pártját — a mai ellenzékét?

Nevezhetnők joggal rövidlátó s elbizakodott factiosus pártnak, mely ha történetünk szerint, mindig is volt hazánkban: szerencsére soha sem jutott többségre s ép e kisebbségben maradása menté meg ezredéves állami életünket.

Antunovits József.

Legujabb táviratok.

Ujvidék, oct. 12. Ujvidék város tanácsa, élén főispánjával, továbbá Ujvidék királyi törvényszéke és ügyésze ma tisztelegtek Karloviczon Grucics érseki adminisztrátornál, ki válaszában kifejezte reményét királyunk és a nemzet megelégedésére működhetni.

Brüsszel, oct. 12. Hir szerint Thiers abban a szándékban van, hogy az olasz kormánytól formászerint kívánja Nigrának a párisi követési állomásra leendő visszahívását, minthogy Nigra bonapartista érdeket látszik szolgálni.

Madrid, oct. 12. Ferrolban „Eljen a foederatív köztársaság!” kiáltások mellett felkelés ütött ki. Az ottani vár és a „Malardés” hadihajó hű maradt. A gallicizai főkapitány elegendő számú csapatokkal Ferrol ellen indult. A fölkeltést általában az alfonsistáknak tulajdonítják. A cortesnek köztársasági és alfonsista tagjai minden részvétel ellen tiltakoznak.

Stockholm, oct. 12. A király Pejacseovich gróftól a kard-rend nagykeresztjével díszíté föl.

Páris, oct. 12. Hir szerint Napoleon herczeg elhatározá, hogy mielőbb elutazik Franciaországból.

Br. Sennyei Pál

beszéde a felirati vitában, az alsóház sept. 7-ki ülésében.

(Vége.)

T. ház! Epen mert az eljárások helytelensége csak egyes — fájdalom, gyakori — de az összeget nem érintő esetekre vonatkozik, afficiálhatja ugyan az eljárás loyaltitását, semmi esetre azonban az eredmény törvényességét. (Élénk helyeslés.) Nekünk politikai szempontból nem szabad a választások törvényességét kétségbe vonatni engedni. (Élénk helyeslés.)

En t. ház, csak méltánylattal fogadom, ha egy párt létokát és létjogát egy erkölcsi magasabb öntudatban keresi és találja, de legyenek a t. képviselő urak azon oldalról (a szélső balra mutatva) szivesek rólunk is feltenni, hogy hasonló önérzettel bírnak, és ha csakugyan azon hitben és meggyőződésben élünk, hogy e helyeknek törvénytelen bírálói vagyunk, nem önök intelmét várjuk, hogy e meggyőződésnek érvényt szerezzünk. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Egy szokatlan, mondhatnám praecedens nélküli utat választottak a t. képviselő urak: kimondatni a többség által, hogy törvényellenes és saját felosztását kéri a koronától.

Ez már maga azt bizonyítja, hogy önök nem is számítottak arra, hogy feliratuk a korona színe elé jusson; manifestumukkal nem a koronához kívántak önök appellálni, hanem a nemzethez; ez önöknek alkotmányos joga, melyet részünkről senki tagadásba nem vehet, s a nemzet ítéletét mi elfogadni kötelességek vagyunk. De bevárhatjuk ezt teljes lelki nyugalommal, mert igenis uraim, főforognak oly viszonyok és lehetnek olyanok, melyek panaszra és elégtelenségre támpontot nyújtanak.

Sokan pontosabb adminisztrációt, gyorsabb, egyszerűbb igazságszolgáltatást kívánnak; vannak, kik az osztályok közti anyagi érdekeknek szabaddabb és mielőbbi kifejtését, kiegyezését kívánják. Vannak, kik a nemzetiségek és vallásfelekezeteknek egymásközi és az állam iránti viszonyait szabaddabban kívánják rendeztetni, és elismerem, az ország nagy része igen nehezen türi az adó nemeknek egy némelyikét, melyekre nézve hogy gyűlöttekké válnak, sokat tett az elmúlt rendszernek helytelen eljárása, de mihez, uraim valljuk meg igazán, mi mindnyájan is majdnem kivétel nélkül contribuálunk. (Élénk tetszés.) Abban az egyben azonban, hogy a kiegyezés műve, a mely véget vetett a kényuralomnak és véget vetett a forradalomnak és véget vetett a bizonytalanság veszélyétől megmentette, az alkotmányos működést lehetővé tette legalább oly mérvben, mint a melyben azzal annak előtte nem bírtunk soha (Élénk helyeslés jobbfelől.) hogy — mondom — e kiegyezés s évvel hazánk sorsa újabb experimentációk veszélyeinek ki ne tétessék: abban meg vagyok győződve s hazánk túlnyomó nagy többsége, a közérzlet főszüla mi velünk van. (Élénk tetszés jobbfelől.)

T. ház! Nem szivesen teszem, de lehetetlen azokra nem reflectálnom, a mik itt e házban a vég-

rehajtás tisztaságára nézve és a közönségben létező bizonyos nyugtalanságra nézve előhozattak. (Halljuk!)

A mai nyilatkozatok után sem az általános eseteknek bírálataba bocsátkozni, sem pedig a kormánynak védelmére fellépni nem kívánok; mert hiszen tapasztaltuk, hogy a kormány minden konkrét esetben magát még mindig teljesen védelmezni képes. En inkább s talán viszhangzásul azoknak, miket ma a kormánypadokról hallottam, csak azon általános felfogást kívánom jelezni, melyet hogy a t. ház ily kérdések irányában elfoglalna — óhajtanám.

A kezelés tisztasága, az államhatalom eljárásának szeplőtelensége, köztünk pártkérdés nem lehet (Általános helyeslés.) És ha bekövetkeznék azon szomorú eset, — melytől Isten őrizze meg nemzetemet, — hogy e házban az erkölcsi szigor és tisztaság kérdésessé válnék, akkor én — és meg vagyok győződve, velem együtt az egész párt nem tekintvő politikai összeköttetés és rokonszenvét, azokkal fogunk kezni, kik e kérdésben nem ismernek kíméletet, nem ismernek tergiversatiót. (Élénk helyeslés.)

De épen úgy nem lehet pártkérdés köztünk az igazság szempontja sem, és azon tekintet, hogy a magyar állam hitele és becsülete alaptalan és könnyelmű, — s azt hiszem a második fajta éppen oly veszélyes mint az első — gyanúsításoknak, rágalomnak hatása alatt ne szenvedjen. (Általános helyeslés.) Különösen mai nap, t. urak, midőn fájdalom — az anyagi nyereség utáni hajhászat oly tág körökben létezik, hogy az ember szinte megfélemlít tőle; (Igaz) s midőn a közönségben — megdöbbenve látván az aránytalan vagyonszódás felmenő s leszálló esélyeit — a gyanu iránt bizonyos receptibilitás mutatkozik, és észlelhető a könnyenhiúságnak azon neme, mely nem keresi a kuforrást, hanem inkább a hírnek pikkánságát, s ha mulattatónak találja, elfogadja s hirdeti a nélkül, hogy komolyan horderejét önmaga megfontolná. — (Igaz!)

A társas életnek ily betegjelenségeivel szemben, vigyáznunk kell, hogy a haszonlesés által felzaklatott szenvedélyek és az irigység politikai célokra, fegyverekül ne használtassanak, s ma holnap oda ne jussunk, hogy a becsületre tartó ember kénytelen legyen a közérdekek kezelésétől visszavonulni (Felkiáltások: Igaz!); nehogy az, mi legszentebb előtte becsülete, melyet nem pótolhat sem uralom, sem dicsőség, sem fény; az ármány és haszonlesés végtelen martalékává váljék. (Zajos helyeslés.)

Mondom, a társaséletnek ezen beteg symptomái ellenében én az orvoságot csak azon uton látom, melyen a baj keletkezett: azon uton, hol a hangadó és súlylyal bíró körök és különösen a törvényhozás factorai éppen oly szigorral és részrehajlatlansággal fejezik ki rosztalásukat, úgy lehetővé visszatelesek, miut a lehető gyanúsítások iránt. (Helyeslés.)

És ezzel t. ház! befeljezhetném szerény előadásomat: megvallom azonban egész őszinteséggel hogy még egy pár szóval kívántam volna reflectálni azokra, miket Komárom városa t. képviselője multkor a hadsereg ügyének rendezésére nézve előadni méltóztatott. (Halljuk!) — Azok után, miket az igen t. miniszterelnök ur erre nézve már is mondott én annál rövidebb lehetek. (Halljuk!) En csak egyre fogok szorítkozni, és ezt is főleg azért hozom fel, mert jelzi azon álláspontot, melyet én általában közjogi viszonyainkra nézve elfoglaltok. (Halljuk!)

Nagy érdekléssel és hatással volt rám nézve a t. képviselő urak azon érvelése, hogy a mostani rendszer mellett lehet teljes katonai fegyelem, de nincs a lelkesedésnek, a szellemi erőnek azon behatása, mely nagy tettekre és nagy áldozatok teljesítésére képesíti a katonát. En a t. képviselő ural abban egyet értek, hogy a katonai hadképesség elérése tekintetéből mai nap a rideg fegyelem mellett még egy erkölcsi rugó is megkívántatik; de attól tartók, hogy nem fogunk megállapodhatni ezen érvelés mellett és hogy azután könnyen oly tétre jutnánk, hol a társországok közjogi igényeivel és a nemzetiségeknek lelkesedési aspiratioival fogunk szembe szállani. (Élénk tetszés jobbról.)

Arra vagyok bátor figyelmeztetni az igen t. képviselő urat, hogy mai nap a szabadelvű pártok előtt — pedig ma az eszmék hatalma kétségtelenül nálunk van, — a történelmi jog és a legitimitas elve már csak Magyarorszában fogadtatik el, másutt világászerte repudálattik. Az eszméknek ezen áramlata ellenében, és az államok tömörülési processussával szemben az én véleményem szerint e kérdésben egy főeszméculminal, és az abban áll, hogy magyar államunk és nemzeti létünk függetlensége legfőbb garantiáját ama szövetségben találja, (Élénk helyeslés jobbfelől) melyet a paritás és az alkotmányosság elvének alapján a monarchia másik felével kötöttünk. (Élénk tetszés jobbfelől) És hogy e szövetség ránk nézve kielégítő és hasznos is legyen, szükséges azt oly attributumokkal felruházni, melyek az állam gépezetének, Európa államainak családjában a nagy hatalmi állást biztosítsák (Élénk helyeslés jobbfelől): ennek elérhetése végett nélkülözhetlennek tar-

tom a hadsereg közösségét és közös adminisztrációját. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Az elmúlt centralizációs korszakban az akkor üztő helytelen politika mellett ezen összeköttetésnek és az ez által elért nagyhatalmi állásnak terhei és hátrányai nehezdedtek az újabb generációra, mely ennek következtetését észlelte tartományok veszteségében, szóval mindabban, mik a magyart közzogilag és államilag ezen viszonytól eljlesztették.

Erős azonban ama meggyőződés, hogy ha a kiegyezés által létesített szövetségnek következtében, melyet a paritás elvén a mi befolyásunknak hatalma is markiroz, a viszonyok állandóságot fognak nyerni, ha — mint most teljes kilátásunk van rá — egy helyes külpolitika alatt ezen nagyhatalmi állásnak nemcsak oltalmát, de hasznát és előnyeit is fogjuk élvezni: ha tapasztalni fogjuk, hogy ezen nagyhatalmi állásnak oltalma alatt saját magyar érdekeink ép úgy mint kereskedelmi érdekeink a külföldön támogatattak: a közvéleménynek e részbeni idegenkedése át fog változni, és akkoron a közös hadsereget nem mint saját érületünkön hozott áldozatot, hanem mint saját érdekünkben elfogadott oltalmat fogjuk elismerni. (Zajos elismerés jobb felől.)

És ha a közös hadügy kezelői a kölcsönös fegyelemnek és a közösség érzetének fejlesztése mellett is arra fogják irányozni törekvésüket, hogy a magyar katonában a hazafiság iránti érzés is ébrentartassék, a mi iránt igen lassu bár, de mégis mutatkozik haladás, nkkor én meg vagyok győződve, hogy a magyar katona nem fogja magát úgy érezni, mint egy idegen intézmény tagja, de úgy, mint a magyar hűségnek, a magyar vitézségnek és a magyar hazafiságnak egyik képviselője, egy oly szövetségi intézményben, melyet a magyar nemzet saját oltalma, és érdeke kedvéért alkotmányos uton önállóan és öntudatosan elfogadott és fentartani kíván. (Hosszasan tartó élénk éljenzés minden oldalon.)

Horvát követek nyilatkozata.

MISKATOVIC J.

képviselő

BESZÉDE,

(melyet a horvát országos képviselők nevében mondott el a válaszfelirati vita alkalmából.)

(Vége.)

Ennek folytán most ezen országgyűlésre került a sor, hogy nyilatkozzék, vajjon és mennyiben fog megfelelni nemzeti képviseletünk óhajításainak, Horvát-Slavonországot, sőt az egész monarchia — melyet Magyarország bölcsességével és tanácsával vezet — Önökre uraim! függeszté szemeit. Részemről midőn sorba veszem a t. ház elébe terjesztett felirati javaslatokat, nyomát találok azon bölcseségnek, mellyel önök elődjei tudták Magyarországot a legnagyobb bajtól s a veszélytől megmenteni, és az egész világ előtt tiszteletben és tekintélyben fentartani. Mert a mennyiben is ezen felirati javaslatok elvben és törekvésben különböznek egymástól, mégis mindannyian megegyeznek a testvéri viszhangban a horvát nemzet és országgyűlés óhaja iránt Ezen egyetértés nemcsak minket, mint képviselőket, hanem az általunk képviselt nemzetet is a legszebb reményekkel és teljes bizalommal kecsegteti, mindkét regnicolaris küldöttség feladatának mielőbbi megkezdése és annak sikeres megoldása iránt.

Mondám t. ház! hogy bizalommal viseltetünk önök irányában. Mert a hol mindkét királyság közös érdeke a végleges egyetértést tanácsolja, s ezen tanácsot úgy az önök mint mi pártjaink is elfogadják, a seregese korona s annak tanácsosai oly bölcsen és kegyesen közbenjárás — és támogatásukat felajánlják, ott az egyetértés más akadályát nem gondolhatom mint talán a bizalmatlanságot, a mely úgy hiszem kedvezőtlen körülmények miatt fájdalom elég mély gyökeret vert.

Az 1848-iki események után, és az utolsó időkben Horvátországban volt kormányforma mellett, a kölcsönös bizalmatlanság megfoghatóan tetszik előttem, de igazolatlán és összhangzatlan a nyolcozszázados történelemmel. Igaz ugyan, hogy mi mindenek előtt a mi kedves honunkat szeretjük s annak érdekeit leginkább szívünkön hordjuk, sőt ha másképp cselekednénk, nem hiszem, hogy önök, mint kipróbált hazafiak tiszteletét képesek lennénk megszerezni. De az is igaz, hogy az 1860-ik év óta tartott országgyűlésünk országunk érdekeit, a magyar korona országaival való együttlétben s annak állami függetlenségében kereste még azon időben is, midőn önök jelenlegi szövetségesei minden áron minket arra utasítani törekedtek, hogy Horvátország szerencsétjét és jövőjét legbiztosabban Magyarországot romjain építhetjük.

Politikai belátásunkról lehet különféleképp itélni, de oly rövid látók még nem vagyunk, hogy honunk ügyét azon hatalmas és consolidált Magyarországgal ellen intézett ellenséges esélyek és veszélyeknek kitegyük, a melyt mi földhez terített és fegyvertelen állapotából fölemelni segítettünk. Szóval Magyarország oly kedvező helyzetben van, hogy Horvátország irányában barátságos hangulata és ér-

dekeinek méltánylása következtében, képes leendő nemzetünk örökös háláját megnyerni, s így háládatos adósává tenni, saját ereje által pedig, minden inpolitikus és törvénytelen lépését még kezdetében megakadályozni.

Engedje meg a t. ház, hogy mellesleg megemlítssem azon szomorú idöket, a midön a monarchia és Magyarország a fenséges korona és a magyar hazafiak között létezett bizalmatlanság miatt oly sokat szenvedett. Azonban jelenleg mindannyian áldják és élvezik a helyreállított bizalom gyümölcseit, Magyarország mint a monarchia legerősebb paizsa, a monarchia pedig mint Magyarország legbiztosabb menhelye.

Ep úgy mi is együttesen fogjuk áldani azon pillanatot, midön a helyreállított bizalomnak sikerülend, az őszinte egyetértés és a tartós kiegyezés alapját megvetni azon két királyságnak, melyek évszázadok óta jó és rossz sorson testvérileg osztoztak.

Akkor nem lesz önöknek szükségük Horvátországban egy Rauchra és Vakanovitsra, de mi fogunk önöknek nemzeni Zrinyieket, Jurisitseket és Berislavitséket, kik életüket feláldozták Magyarországon védelmében.

Hogy pedig ezen pillanat nincs már távol, bizonyítja azon egyetértés, a mely a fenséges koronát, a magyar kormányt és összes pártokat önök és a mi országunkban, a magyar-horvát kérdés tekintetében ugyanegy térre vezette.

Lehetne tölünk kérdezni, hogy midön mindannyi felirati javaslatok országunk főörökvésének kezét nyujtanak, miért támogatjuk éppen a felirati bizottság javaslatát, a melylyel a kormány is meg egyez? Vagy talán a t. kormány és ezen országgyűlés többsége által reánk gyakorolt pressió, részünkről pedig vak engedelmesség avagy pillanatnyi manöuver következtében tesszük ezt, hogy ily módon kiki saját pártbeli politikájában, mi a kormány, a kormány pedig a mi támogatásainkat megvásárolja?

Meglehet, hogy ezen kérdés senkinek sem jutott eszébe, de igen könnyen megtörténhet az is; azért tartom ezen alkalmat legalkalmasabbnak arra, hogy kijelöljem álláspontunkat az önök közjogi vitájában.

Nem hiszem el, s nagyon fájna, ha el kellene hinnem, hogy önök között egy párt is létezik, a mely a horvát kérdésből politikai tökélet óhajtaná csinálni. A horvát kérdés önök egy pártját sem külön, hanem egész Magyarországot illeti, s lehetnek önök politikai törekvései Magyarország tökéletes függetlensége, — personal unio, — avagy az Ausztriával kötött szövetség, ha ezt nem óhajlják önök homokon építeni, mindenképp kell, hogy Horvátországgal eziránt tisztába jöjjenek. Horvátország nélkül önök országa nem bír biztos támpontot a világ egy részén sem. Csak is ezen szempontból világos előttem úgy az önök, mint a mi jövőnk képe.

Ámbár a t. kormánynak és a többségnek, melyre az támaszkodik, a horvát, valamint minden más kérdésben kezdeményezési joga és döntő szava van, mindamellett az államjogi vitában nem támogatnánk, ha legjobb tudomásunk és meggyőződésünk szerint nem tartanánk, hogy valamint a monarchiának, úgy a két nagy szövetség közé szorított Magyarországnak is minél realisabb szövetségre van szüksége, melyet nem bontani, hanem minél inkább erősíteni kell.

Nem akarom kutatni, mily bizalommal viseltetik külügyünk a barátságos viszonyban álló szövetsédek Berlinben adott ígéretek irányában a béke fenntartására nézve; de ha azon vésznek bekövetkezését akarjuk kikerülni, hogy Németország határai ki ne terjedjenek Lajtha és Szutláiig, Oroszország határai pedig a duklai szorosig, szükséges minden életképes és józan elemeket minél szorosabban egybefűzni, nehogy ma egy Napoleon, holnap egy Bismarck, holnapután ismét egy harmadik óriás, mint valami bálvány előtt meghajolni kényszerítségünk.

Vannak ugyan, a kik a vitéz magyar nemzetre a német cultura utász szerepét feltölteni akarják, én azonban sajnálattal veszem észre azon resignatiót, a melylyel nemzetünknek némely jelesebb fia elvállalja ezen, Árpád és Corvin Mátyás ivadékához nem méltó szerepet.

A világi hatalom dicsőségét nem hajhászva, de egy cél elérését szem előtt tartva, mi a monarchia népei, önálló lábokon állhatunk dicsőségesen uralkodó dinastiánk körül, az örök gondviselés által a Duna, Tisza, Száva és Moldva körül lakó néptörzseknek kiszabott békés barátság, cultura és haladás feladatának teljesítésében.

Ellenben ha a barátságos viszony köztünk nem szilárdul meg, szomszédaink ígért barátságukkal arra fognak törekedni, hogy bennünket erőtlenségben, viszályban és saját politikájuk befolyása alatt tartsanak.

Ezen indokokból támogatjuk a t. ház többségét azon biztos reményben, hogy az Magyarországot megszilárdítva, a valódi szabádelvűség szempontjából pártolni fogja Csehország jogos törekvéseit, melynek ellenségei Magyarországnak sem igazi és őszinte barátjai.

Ha majd ezen ház termében a közjogi vita megszűnik, akkor mi Horvátország képviselői saját subjectiv meggyőződésünk szerint ezen tiszt. ház

jobb vagy bal oldalán fogunk helyet foglalni, de mindig versenyezve önökkel úgy Horvát- mint Magyarország kulturai és anyagi fejlődésébe.

A magyar Ludovika akadémia- miáról.

A magyar főrendiház okt. 8-ki ülésében Gr. Pongrácz Károly honvéd-örnagya a szönyegen levő törvényjavaslat tárgyalását felfüggeszteni kéri mindaddig, míg az általa beadott következő törvényjavaslat nem tárgyalott. Azon ifjak, kik a m. kir. honvédelmi ministerium által a m. k. Ludovika Akademiába felvétetnek, ha ezen akadémia tanfolyamát legalább jó eredménnyel végezték, a besorozás alól a közös hadseregbe felmentetnek és kötelesek a honvédség teltleges állományában 8, annak szabadságot állományában 4 évet tölteni.

B. Eötvös Dénes ezen t. javaslatnak nemcsak részletes, de még az általános szervezéséhez sem járul, ellenben Gr. Cziráki János s gróf Zichy Nándor pártolják a t. javaslatot, mire

Hollán Ernő honvédelmi államtitkár következőleg részletezi a kérdést, előadván a Ludovika akadémia szervezetének czélszerűségét s a kitűzött czéln mutatván:

Nagyméltóságú elnök, méltóságos főrendek! A történet felszólalások után kötelességemnek tartom előadni azon nézeteket és vezéreket, melyekből a kormány kiindult akkor, midön a ház asztalán fekvő t. javaslatot készítette.

Mielőtt ezt tenném, legyen szabad constataciónom csak azon egyet, hogy a kiindulási és nézőpontok köztem s a méltóságos gróf örnagya ur közt ellenkezők s így természetesen azod következtetések, a melyekre juthatunk, sem vezethetnek bennünket ugyanazon czélra. Mig azou nézetből méltóztatik kiindulni, hogy a honvédséget olyképen kellene már ma berendezni, mintha álló hadseregek nem léteznének, mintha ezen álló hadseregekben működő tisztek foglalkozásának pótlására semmiféle intézetek nem léteznének, hanem nekünk is a honvédséget nem olyképen kellene szervezni, nem olyképen kellene eljárni, mint a törvény rendel, de úgy, mint ő óhajlja, akkor igen természetesnek fogja találni, hogy nézeteink sem a czélra, sem az intézeteknek berendezésére nézve találkozni nem fognak, még akkor sem, ha ezen intézkedéseket palliativ intézkedéseknek méltóztatnak bélyegezni.

Egyébiránt legyen szabad a kérdés felderítésére nézve talán éppen örnagya ur tapasztalására hivatkoznom, mint a ki — ha nem csalódom — a tanári pályán működött.

(Vége köv.)

Külföldi hírek.

Páris, oct. 11. Az állandó bizottmány tegnapi ülésében Thiers továbbá ezt mondta: Franciaország nincs úgy elszigetelve, mint mondják. Európa Berlinben igazságot szolgáltatott nekünk; hadseregünk erősödik, hitelünk kitűnő, két hónap óta 1400 milliót kaptunk. Legközelebbi évben két milliárdot fogunk kifizetni.

Páris, oct. 11. Napoleon herceg és hercegné vonakodnak Franciaországot elhagyni és kinyilatkoztatták, hogy csak az erőszaknak engednek. Eddig egészben 2090 egyén deportáltatott.

Konstantinápoly, oct. 11. A félhivatalos török újság bírálhatja Milán fejedelem trónbeszédét és constatalja, hogy a fejedelem függetlennek látszik tekinteni a maga kormányát. A török lap így végzi: Hát nem tudja Milán fejedelem, hogy országának jóléte és virágzása azon kormánytól függ, melynek ő vazallja?

Konstantinápolyból Miklós orosz nbg. 11-kén Beyrutba utazott el. A szász koranaherczeg 10-én Brüsszába utazott el, honnan hétfőn fog visszatérni.

Tudtleben orosz tábornokról felemlítik mostan a lapok, hogy a berlini császári találkozás alatt több ízben fogadtatott Vilmos császár által s ez alkalommal rámutatnak egyszersmind azon viszonyra, melyben a tábornok a közelebbi háború folyamata alatt a német törzskarral állott. Akkor szintén több ízben hallgattatott ki s tanácsa minden fontosabb lépésnél nagy súlylyal bírt.

A világhírű Escorial kolostorba, Madrid közelében, a múlt napokban a villám leütve, két torony leomlott s az óriás épület egy része a lángok martalékává lett, úgy, hogy a kár 3 millió realra tehető. Ez épület gyakorta volt már tűzvészélyné kitéve. Így 1577-ben villám gyújtotta fel, 1590-ben hasonlóan, 1671-ben tűz támadt benne s 9 millió real kárt okozott. 1744-ben villám gyújtá fel az épület mind a négy sarkát mig 1763 és 1826-ban tűz támadt benne. A roppant épületen csak egy villámhárító van.

Az Escorial kolostornak van 8 tornya, 16 udvara, 1111 külső, 1562 belső ablaka, 1200 ajtaja, 86 lépcsője, 89 kúja s 3000 négyszög lábnyi fölületen van freskókkal borítva. E roppant épület egyidejűleg templom, mauoleum, kolostor, palota, muzeum, sancturium 7521 ereklyével és végül kiterjedt s több ágat magába ölelő gyár.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, oct. 14.

A vallás- és közoktatási minister a kolozsvári egyetem tanárait utasította, hogy f. é. oct. 15-ére Kolozsvárról jelenjenek meg. Továbbá gróf Mikó Imrét megbizta, hogy az egyetem alakuló közgyűlésén, valamint az egyes karok első ülésein elnököljön, a tanárokkal az esküt tételese le, és a rector és prorektor, valamint a dekanok és prodekanok választásait hajtassa végre, mire nézve, valamint az egyetem szervezése iránt fennálló szabályrendeleteket mihez tartás végett elküldötte. Intézkedett a minister arra nézve is, hogy a tanárképző felállításának előmunkálatait az új egyetem haladéktalanul megkezdje.

Gyalafehérvárról írják: az élelmi szerekben drágaság uralkodik; ez okból ő exja az erdélyi r. kath. püspök egyházkerülete papi állásban levő s ott lakó tanárait értesítette, hogy a pap- és finövelében olcsó áron részesülhetnek élelmi ellátásban. Ő exja atyailag gondoskodott a paptanárokról, a városunkban székelő katolikus isk. bizottság feladata lenne a világi állású tanárok szorult helyzetén segíteni.

A helybeli torna-vivoda megejté választását a tornászát tanára illetőleg, s csakugyan a három diplomás Nyárády Lajos ur zilahi képezdei torna tanító lett megválasztva. Hozzáteszük azok számára, kiket a dolog érdekelné fog, hogy a tornaiskola november hó 1-ső napjaiban fog megnyitni; a program készítésre bizottság van kiküldve.

A helybeli rom. kath. főgymnasium „önképző kör”-e f. hó 12-én — szombaton délután — tartotta meg ez évi alakuló ülését, melyet főtit. Ulár Pál, a kör védnöke, egy rövid beszéddel nyitott meg. Főlemlíté az ily egyesületek czélját s azoknak eredményét a nyelvmvelés és irodalom terén. Erre az egyes tiszviselők választása ment végbe; a közbizalom Jancsó Benedek VIII. oszt. tanulót emelte a kör elnökévé, ki az elmúlt évben is szép jelét adta képességének. Reméljük, hogy szorgalom a kör minden tagját lelkesíteni fogja a nemes czél megközelítésében.

Zenetársaság — persze tiroli — kísért városunkban, és a „zwei Damen und ein Herr” már néhány nap óta boszantja az etkezők müizlését, hol vendéglőben, hol a Stadler-kertben.

A hid-utcai cement-járda-kísérel rosszul sikerült. A járdadarab egészen lyukacsos, oldalon szét van málva. Szerintünk a cementjárda hasznavehetetlennek bizonyul.

Biasini Domokos polgártársunknál mult szombaton nagy száma fényes társaság gyűlt össze szüreti mulatságra. Képvisele volt minden osztály: az egyházi és katonai rend, tudomány, ipar és kereskedelem. A mulatságot a házi gazda bőkezűségéről tanuskodó lucullusi vacsora, tűzijáték zárta be. A tánczvizgalmat vig zeneszó mellett csaknem reggelig tartott.

Vastag György képi-
művész hazánkba csakugyan becsületet szerez a magyar névnek fáradhatlan szorgalmával ép úgy, mint a külföldi műtészet körében kivívott elismeréssel. Mig Pesten, mint olvassuk „Alarcos noje” vonja magára a szakértők figyelmét, e napokban „egy romok közt tanyázó cigány-család”-ot szálít fel Bécsbe, s műtermében a népjelleg és festői népviselet remek példányát szemlélhetni. „A gombászó román cigányok”-ben. Mindkét festmény nagyszerű úgy a színezés mesteri, erőteljes voltát, mint a táj, tárgyak és jelleg élethű visszatükrözését illetőleg. Valahányszor Vastagnak egy-egy újabb művét van alkalmunk látni, eszünkbe jut a költő mondata: Isten jó kedvében teremtetta a művészet felkentjeit. Különb-ben Vastag Gy. hazánkba a bécsi világtárlaton fog alkalmat találni a magyar festőművészet általa cultivált szakmáját méltóan bemutatni; úgy halljuk, hogy egy maga 5—600 négyszög lábnyi tért jegeztetett elő művei számára. Üdvözzöljük nemes hazánkfiát e szép pályán: vasszorgalom, hivatás és kiváló tehetség a magyar művészeknek is babért termend a világtárláson.

Tízoltó gyakorlat Hallomás szerint városi önkéntes tűzoltók szerdán délután a Szóchenyi téren, — a megérkezett új fecskendővel — gyakorlatot fognak tartani.

Egy szász leánynövelde programjában követelményül tűzi ki, hogy a leányok legalább is annyi hitregészetet tudjanak, a mennyi a modern operettek megértésére elegendő.

Tegnap vasárnap városunkon és környékén gyönyörű szép őszi idő uralgott, olyan milyenre már rég nem emlékeznek. Volt tolongás az utcákon; mindenki sietett a sétat helyekre vagy ki a szabadba a szüretre, mintha csak a „Faustt”-ban oly jól rajzolt ünnepnap neptolongást láttuk volna, minden rangú s rendű lakók igyekeztek ünnepi mezbe öltözve — ki kocsin, ki gyalog — ki a kapuk elé. Minden csak némileg használható kocsis igénybe volt véve; a szőlőhegyekre vezető utak tömve voltak a vig szüretelésre meghívottakkal. Szóval vígság és gondtalanság volt mindenfelé.

Vad-, diszfák és cserjék a sétatéri növénytenyészében ez idén is nagy választékban

kaphatók. Fajjegyzék és árak sétatér-egyleti pén.-tárnok Dr. Hincz György urnál megtekinthetők, kizárólag a megrendelések is intézendők.

Az Escorial-égesse, mint ezt Madridból utólagosan írják, közel 72 óra hosszat tartott, a tűzvész korlátozása már 24 óra mulva sikerült. Egyedül a körül lakóknak köszönhető a könyvtár, Mengs freskóinak s más műkincseknek megmentése. Az egész épület egy hatója lett a lángok áldozata s a kár négy millió realra tehető; a király-kijelenté hogy ezen nemzeti műemlék restaurációjának költségét saját tárczájából fogja hordozni. Ez már az ötödik égesse az Escorialnak.

A belépti díjak a világkiállítás palotába annak megnyitja után, már meg vannak határozva. Három különféle belépti díj lesz; a hét három napjában a belépti díjak aránylag mérsékeltnek lesznek. De a gépek mutatgatása s azokkai kísérlettelétek csak a nagy belépti díjas napokon történendnek.

Felvilágosítás. A „Kol. Közöny” 235-ik számában megjelent helyreigazításra feleletem, Nagy Ferencz ur előadásának azon helyén, hol az erd. gazd. egyet. utján véli sürgetendőknek a vinczellérképezde felállítását — lehet hogy tévesen — de én Dávát értettem; továbbá a „szőlőművelés” helyett b o r a s z a t csuszván be tudósításomba, ez olykép tűnhetnék fel, mintha megjegyzésem a szőlőbirtokosok szakértelmét vonná kétségbe, holott vinczellérképezde felállításáról lévön szó, önként kitűnik, hogy az a szőlőművelőkre vonatkozott.

Cs. Gy.

Patti Adelin, ki Pesten utazott át, ez uttal semmi aron sem volt hajlandó fellépni; azonban az impressario Mürellos, kitől függ, mint tudva van, a diva felléphetése, megkínálta az igazgatóságot szerződésel 2 előadásra, husz ezer osztrák frtért a két előadásra. Ily feltételek mellett aligha le kem kell mondanunk Patti meghallgatásának reményéről, mert a színház jóvedelme egy estére körülbelül ezer frtra tétethő, az tizszeres áramelést vonna maga után s ilyen módon egy zártzók 25, egy páholy 150 frt volna egy estére.

Nagyváradon káromkodás elleni ogylet létesítésén fáradoznak; egy másik szintén alakulóban levő társulat pedig feladatál a jótékony-ságot tűzte ki s minden hónapban négy szini előadást fog tartani jótékony czélokra.

Mollinár tábornok, zágrábi hadparancsnok, bárói rangra emeltetett.

Murska llnát, ki magát következetesen „magyar énekesnő”-nek nevezi, a szentpé-
tervári olasz operához hívták meg egy óra.

Tocqueville, az öreg Tocqueville a „Demokratia Amerikában” írója, mely művet magyar olvasó közönségünk is ösmerhetne, ha ugyan olvasná, mert meg van magyar fordításban is. — Tocqueville még mindig él és mozog; a minap Cherbourgban a földmívelési társulat banketjén mondott egy beszédet, melyben a köztársaságot dicsőíté, mely „Franciaország dicsőségének és fényének új aeráját” lesz hivatta megállapítani.

Az 1859-iki olaszországi háboru története a cs. kir. törzskar által november elején fog közrebecsáttatni. Ez érdekés mű 1863 óta készen van, eddig azonban nem adhattott ki, oly politikai okokból, melyek jelentőségüket ma már elvesztették.

A török szultán ajándéka Vilmos császárnak. Közelebb egy török tábornok várattik Berlinbe, ki Vilmos császárnak 4 pompás árabs páripát fog átadni, mint ura ajándokát. A paripák gazdagon föl lesznek szerszámozva.

Nemzeti színház.

Szombaton, okt. 12-én „A kékszakállu” vig dalmű 4 felvonásban, irta Mailhac és Halewy, zenéjét Offenbach. Ezen itt már többször színtre került operette kissé drasztikus karikozásával és ötleteivel, jellemző zenéjével és kedélyes áriáival ez uttal is jól mulattatta a szép számu közönséget, mérsékeltlen ismételve és jó szereposztással repertoire darab fog maradni.

Az előadás kevés kívánnivalót hagyott fenn, p. o. ha „Saphir herceg” szerepét Halmi, „Os-kár” grófét Szilágyi vállalták, a mennyiben a másodrangu szerepek is a lehető legjobb erőkkkel lettek volna betöltve, az előadás sikere teljes és kifogástalan lesz vala. Ugy az éneket, mint a plasztikai játékok és helyes kivittlileg teljesen megfelelték a várakozásnak. Medgyaszai I. Boulotte, Zajonghi a kékszakállu herceg és Dékány R. Fluorette szerepekben. Marczell a királyt jól karikírozta, Kőrösi Popoláni, Kendi Oskár gróf és Hegyi Gy. Saphir herceg szerepeiben igyekezettel működtek.

Vasárnap este a színház mégis a zsufoltság tömve s a szöveg kiállhatatlan volt; a vasárnapi közönség számára adák a „Huszársínyt” Vahot Imrétől. Berényi Ilka (Borcsa markotányosnő) dalai jól sikerültek. A közönség meglegedetten távozott, miután a cigány mezbe öltözött bohócok a la circusi mutatványokkal jóízű s percekig eltartó nevetést idéztek volna elő.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Megjelent és Demjén László könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható: Kolozsvár története.

Első kötet.
Oklevéltárral. (I.) Ös- 6- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irtó Jakab Elek.

Ára 10 frt.

(327)

E mindez tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dícsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az utóbbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődéssel fogja lapozgatni és benne bolygódni, s a folytatását minden áron megszerezni magának.

Demjén László.

THEA és RUM

MANDL A. U.

porosz királyi udvari szállítónál

BRÜNN-ben.

Családi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr, egész 3 ft.

Karaván thea „ 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.

Cuba-rum, igen finom, kupája palackzkkal együtt 1 ft.

Jamaica-rum palackzkkal 80 kr, egész 2 ft 20 kr.

Francia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao, Crème de Rose,

Vanille, Kömény, sat., sat. palackz száma 1 ft 20 kr.

Hollandi liqueurek palackz száma 2—3 ft.

Muska Allash porcellán kancsóban 70 krtól 2 ft 40 krig.

Szállítás vidékre utánvét mellett.

Árjegyzékek, kívánatra, in-
gyen küldetnek meg.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telek-
könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az „első magyar” általános biztosító társaság főgynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű **tűz-, jég- és életbiztosítást**.

az igazgatóság.

(21)

Minő szerencse!

Mennyiségtani tanár

ORLIČE R. ur

játék-utasításával, Berlin, Wilhelmstrasse 5
ismét

egy ternót nyertem!

Lositz.

Leiner József, kertész.

INGYEN. Bérmentes megkeresésre

ORLIČE R.

mennyiségtani tanár, Berlin Wil-
helmstrasse 5, megküldi legújabb nyere-
mény-lajstromát, a szükséges felvilágosi-
tásokkal, valóban tudományilag elismert, s
mint én is tapasztalám, szerencsés játék-
utasításairól.

Fennebbi.

(560)

1—1

19—20 (473)
Bevásárlása, eladása és becsesrelése
minden létező
állampapír, elsőbbségi kötvény, sorsjegy,
vasuti-, bank- és ipar-aktiának,
Couponok beváltása.
Megbizások a cs. kir. börténre
készpénz — vagy 10% előre fizetéssel
teljesíttetnek.
Mindenféle sorsjegyek
havi részletfizetések mellett 5 frttól felfelé
eladatnak.

Rothschild és Társa

Opernring 21.

— BÉCS. —

Részletjegyek

minden húzásra érvényesek

további ráfizetés nélkül

40-ed cs. k. osztr. államsorsjegy 1839-ből 6 ft.

20-ad cs. k. osztr. államsorsjegy 1860-ból 8 „

20-ad magyar nyereséjsorsjegy 1870-ből 7 „

20ad török vasuti sorsjegyre 1870-ből

(36 húzásra érvényes) „ 4 „

Már november 5-kén lesz a SALZBURGI KÖLCSON-SORSJEGYEK húzása.

Ezen lottó-kölcson 1.726.300 forintot tesz o. é. s évenként tartandó kisorsolások által 3.952.980 o. é. forint tetemes összeggel fog visszafizettetni.

Minden sorsjegynek legalább 30 frtot kell nyernie.

Évenként 5 húzás van 40.000, 30.000, 15.000, 15.000, 15.000 ft. stb. főnyereményekkel, s a sorsjegyek minden lehető biztosítékot
összes vagyonával, valamint minden jövedékeivel és jövedelmező jogaival kezkesedik a kihuzott sorsjegyek pontos beváltásáról.

Egy eredeti salzburgi sorsjegy ára 26 frt. o. é.

Hogy képes legyen mindenki ily sorsjegyeket szerezni, részletfizetés mellett is eladjuk azokat, csak 1 frt. felpénz (béllyeg egyszer s mindenkorra
ként csupán 1 frtot kell fizetni, s a sorsjegy árának lefizetése után kiszolgáltatják az eredeti salzburgi sorsjegy.

A fizetés tartama alatt egyedül játszik a résztvevő minden nyereményre.

A bécsi cs. kir. szab. kereskedelmi bank váltó irodája,
ezelőtt Sothen C. János Bécsben, Graben 13 sz.

6—6

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvárt, főter báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főter, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. ez. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben
van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. n.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegy zékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek,
baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesül — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szerezet-
nek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szo-
katlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottatik.

Gámán János örökös ei könyvnyomdája.